

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 4. An, & quatenus voluntas Dei saluandi omnes fuerit efficax.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

Vincentij, dicit etiam illos, qui non regenerantur, pertinere ad redemptionem Christi: quippe qui pro omnibus mortuus est. Poculum quippe immortalitatis, quod confectum est de infirmitate nostra, & virtute diuina, habet quidem in se ut omnibus prosteret sed si non bibitur, non medetur. Ibidem in responsione ad secundam objectionem, sincerissime inquit, credendum, atque proferendum est, Deum velle ut omnes homines saluifant. Siquidem Apost. cuius ista sententia est, sollicitissime precipit, quod in omnibus Ecclesijs piissime custoditur, ut Deo pro omnibus hominibus supplicetur, ex quibus quod multi perierunt, perierunt, non est meritum: quod multi saluentur, saluantur est donum. Et in responsione ad objectionem 9. Gallorum, qui liber, aequae ac praecedens, contra Pelagianos, & Semi pelagianos scriptus ab illo fuit. Cum itaque, inquit: rectissime dicatur saluator pro totius mundi redemptione crucifixus, propter veram naturam humanam susceptionem, & propter communem in primo homine omnium perditionem: potest tamen dici pro iis tantum crucifixus, quibus mors ipsius profuit: Efficaciter scilicet, id est, cum effectu applicationis mortis eius, & pretij per eam soluti, ut indicant ea, quae sequuntur post responsionem ad objectionem 15. cap. 16. num. 9. Qui dicit quod non pro totius mundi redemptione saluator sit crucifixus, non ad sacramenti virtutem, sed ad infidelium respicit partem: cum sanguis Domini nostri Iesu Christi pretium totius mundi sit: a quo pretio extranei sunt, qui aut delectati captiuitate redimi noluerunt, aut post redemptionem, ad eandem sunt seruitutem reuersi.

35.
Prosper.

Huc etiam pertinet quod iidem sancti Patres dicunt Deum sua gratia iuuare omnes, ut saluentur, quia scilicet omnes saluare vult. Ut Prosper lib. 2. de vocat. Gent. cap. 31. Elaboratum est, inquit, quantum Dominus adiuuit, ut non solum in nobilissimis diebus, sed etiam in cunctis retro seculis probaretur gratiam Dei omnibus hominibus affuisse, prouidentia patris, & bonitate & aequali, sed multimodo opere, diuinaeque mensurae: quoniam, si eorum, sive, siue manifeste, ipse est, ut Apostolus ait saluator omnium hominum, maxime fidelium. Quae sententia subtilissime breuitatis, & validissimi roboris, si tranquillo consideretur intuitu, totam hanc, de qua agimus, controuersam dirimit. Proinde enim, qui est saluator omnium hominum, confirmavit bonitatem Dei super uniuersos homines esse generalem. Adiacendo autem, maxime fidelium, ostendit esse partem humani generis, quae merito dei diuinitus inspirata ad summam, atque aeternam salutem, per alios beneficium prouehatur. Et in respons. ad 3. obiect. Gallorum, affirmat quod aliqui pereunt, non provenire ex eo quod Deus antecederet non voluerit eos saluare: sed ex eo quod ipsi voluntarie peccantes & impoenitentes, se salute indignos reddiderunt, & quales figurari ex voluntaria prauaricatione praesertunt. De quo Concil. Arelat. celebratum circa annum 490. anagrama iacit in illum quod dixerit eum, qui perit non accepisse, ut saluus esse posset.

SECTIO IV.

An & quatenus voluntas Dei saluandi omnes fuerit efficax?

Superest probandum id quod supra diximus, illam Dei intentionem seu voluntatem antecedentem saluandi omnes non fuisse simpliciter efficacem, ac non compatiens permissionem oppositi: sed tantummodo usque, ut Deum mouerit efficaciter ad preparanda & exhibenda media, per quae omnes salutem consequerentur, nisi obstaret malitia vel negligentia creaturarum: quae media neque paruulis desunt, quantum est ex parte Dei, neque adultis vllis.

Huius autem assertionis prima pars manifestata est. Nam quae quid Deus vult simpliciter, efficaciter & absolute, assequitur infallibiliter. Voluntati enim Dei absolute & simpliciter efficaci nemo resistit, sed semper fortiter effectum. Atqui non omnes ad vitam aeternam perueniunt, sed quod ad homines attinet, multo maior eorum pars ab illa excluditur, iuxta illud Matth. 22. Multi sunt vocati, pauci vero electi.

Secunda vero pars, quod scilicet fuerit aliquatenus efficax, & eo usque ut media parauerit omnibus per se apta & sufficientia ad finem consequendum, sequitur ex dictis factis praecedenti. Vanum enim fuisset, & inutile creaturis, desiderium illud saluandi omnes, nisi constituisset media, per quae possent ad gloriam peruenire. Constituit autem tum Angelis, quos omnes generatim amplissimis donis initio suae creationis ornauit, & mediis plurimis ad gloriam. Aeternam obrinendam instruxit: tum etiam hominibus, quos omnes in primo parente originali gratia donauit. Quae per ipsius culpam amissa, constituit Christum Redemptorem, non minus causam generalem salutis hominum, quam Adamum, iuxta illud Rom. 5. v. 18. Sicut per unius hominis delictum in omnes, &c. Quare ut Deus in primo parente ante peccatum posuerat causam communem omnibus, & ius hereditarium vitae aeternae, quod signum erat habere ipsum voluntatem, communem dandi omnibus vitam aeternam. Ita cum Christus non minus fuerit communis causa salutis hominum secundum Dei intentionem, quam gratia primo parenti collata, & in eo, toti humano generi, sequitur Deum non minus voluisse media omnibus ad salutem necessaria. Neque destitit Deus statim ab ipso primi hominis peccato, tum per se ipsum, aut per Angelos nomine ipsius, diuinitus in specie visibilibus, tum per Prophetas & viros sanctos Veteris Testamenti, tum per Christum & Apostolos ac discipulos, eorumque successores, & imitatores, humanum genus ad penitentiam excitare, & in spem salutis erigere. Multaque media communia instituit in omni lege & statu, licet utcumque ea subiecerit libertati an-

inferiorum, per quos erant ad posteros per-
natura: ita tamen vt ex se neminem exclu-
ferit, & vt omnibus prodesse expetuerit;
atque ita per media saltem communia omnes
ad gloriam ordinauerit, quia ex parte Dei &
secundum ipsius studium ac procreationem
quam adhibuit, illa fuerunt communia sine
exceptione, & talia vt omnibus applicari &
prodesse possent. Præter media verò com-
munia, plurima constituit specialia, quæ in
tempore tribuit, licet non omnibus, nec æ-
qualiter: quemadmodum nec omnes ante-
cedenter æqualiter dilexit, vt sequenti se-
ctione videbitur.

37.
Deus con-
stituit om-
nibus etiã
parulis,
media sa-
luta.

Præter verò declaranda est tertia pars con-
clusionis, quã diximus media de se valida
non deesse etiã parulis, qui vel in vtero
matris, vel aliter moriuntur, antequam possit
remedium originalis peccati illis adhiberi.
Cuius partis hic sensus est, quòd Deus non
tantum in Adamo sufficenter prouidit par-
ulis, verum etiã remediis generalibus pec-
cati originalis, quæ deinceps instituit. Hæc
enim talia sunt, vt profint omnibus, quibus-
cunque applicantur; & omnibus applicari
possunt, quantum est de se, atque applicaren-
tur reipsa, nisi staret per eos, quibus Deus
commisit salutem paruulorum, qui vt in alie-
na voluntate peccarunt, sic saluantur per me-
dia voluntati aliorum permessa. Nam si Chris-
tus omne humanum genus verè redemit, &
Deus verè omnium salutem expetit, atque
nunc etiã expetit, vt affirmat Paulus 1. Tim.
2. Et si vt vnus delictum mors regnavit per vnum,
multo magis, &c. Rom. 5. v. 17. consequenter
dicendum est Deum respectu paruulorum
instituisse remedia generalia, circumcisi-
onem, baptismum, & si quæ alia fuerunt, talia,
vt videret posse ex parte hominum, quibus
committebat paruulorum salutem, applicari
paruulis.

38.

Cum enim Christus, & Deus, non in con-
fuso sed distinctissime noscent omnia: idem
fuisse institui tantum ab ipsis remedia, vel
vni nullatenus applicabilia: atque illum ex-
cludere à redemptione, & relinquere in om-
nimoda salutis impotentia. Quia remedia
nullatenus applicabilia alicui, non sunt in
illo statu illi remedia. Et velle alicui salu-
tem per hæc media ita cognita, non est velle
salutem sincere. Itaque sentio consequenter
omnino dicendum, ita commissam fuisse par-
uulorum salutem parentibus, pastoribus, &
similibus, vt nisi per illorum culpam, siue in
generatione, siue in conseruatione sceleris, siue
aliter contractam, staret; omnes omnino par-
uuli forent perducendi ad potentiam physi-
cam proximam recipiendi baptismum, aut
simile remedium: Diuinã prouidentia, ob
Christi merita, præpediente vel differente
potiu motu. Nec ideo est opus, vt sciant
in particula parentes, vel alii, in quo con-
sistat tale impedimentum culpabile, propter
quod Deus non vitur ea prouidentia spe-
ciali erga paruulos. Sed sufficit si generatim
sciant, quod prudenter, & ex conscientia, se-

Culpa ali-
cuius sem-
per staret
quod par-
uuli mori-
tantur sine
baptismo.

cundum rectam rationem gerere se debeant
in prole generanda, fouenda & conseruanda.
Sicut adultis inter ethnicos eductis negat
Deus specialem prouidentiam, quã aliis quin
eos perduceret ad finem supernaturalem per
fidem, quia ipsi ponunt obicem per peccata
propria: licet nesciant speciatim quando po-
nant, aut etiã quòd ponant. Quemadmo-
dum verò paruuli non sunt capaces propria
volitionis, & sine illa peccarunt in Adamo:
ita conuenit vt restitutio illorum ad statum
supernaturalem, aliorum voluntati permit-
ratur. Neque debet Deus, quamuis potuerit,
paruulis melius prouidere, quàm com-
mittendo curam illorum maioribus, qui de-
beant pro se & pro illis esse solliciti. Quare
si paruuli, culpã maiorum, salutem non con-
sequuntur; non fit illis iniuria à Deo, qui
nihil illis debet: sed è contrario illi plu-
rimum Deo debent, quia sunt in æternum fu-
turi, licet non beati fructione ipsius, tamen
neque miseri malo pœnæ possitua, aut pri-
uatione bonum naturalium, quæ in illis ma-
nebunt.

Præcedentem doctrinam confirmat S. Au-
gust. lib. 4. contra Iulian. cap. 8. & Prof. lib.
2. de vocatione gen. sum cap. 20. vbi post-
quam sapius inculcauit pertinere ad paru-
los illud Apostoli, *Vult omnes homines saluos
fieri*, subdit de pragmatice morientibus: *Ad
ad eam pertinent gratia partem, quæ semper est
vniuersis impensa nationibus. Quæ vtrique si bene-
eorum vterentur parentes: ipsi per eosdem iu-
uarentur* &c. Videri possunt Lect. sect. 6. de
prædestin. assertione 1. & Valentini. Herice
disp. 35. num. 7. & 8. vbi nobiscum sentiunt.

49.
Aug. de
Prospera

Quod autem Gabr. in 4. dist. 4. qu. 2. art. 3.
dub. 3. lit. O indicare videtur, & Caietan. 3.
p. quæst. 78. art. 2. & 11. etiã paruulis intra
vterum sine vlla baptismi applicatione de-
cedentibus posse tolli originale peccatum,
parentum aut aliorum precibus; nimium est,
& ex Caietano expunctum iussu Pij V. Nec
inmerito: quandoquidem vident. sess. 6.
cap. 4. de his sine baptismo, aut eius voto,
quo vtroque carent paruuli, de quibus lo-
quimur non iustificari quenquam post Eu-
angelium promulgatum. Et Ecclesia velut
eximium, rarum, & extraordinarium priui-
legium agnoscit, & commendat eum. Scri-
ptura, quòd Beata Virgo, & Ieremias, &
Ioãnes Baptista, fuerint in vtero sanctificati.

Error Ga-
brielis &
Caiet. de
paruulis in
vtero mor-
ientibus.

Dixi in eadem parte conclusionis, etiã
ethnicis adultis quibuslibet, licet non ha-
beant prædicationem Euangelij, prouideri
tamen sufficienter. Nimirum quia Deus
itentidem illos interius vocat ad credenda
ea saltem, quæ necessitate medi sunt ad sa-
lutem necessaria, nempe Deum esse, & esse
reuerentorem inquirentibus se Hebr. 11.
Vocat, inquam, propter Christum, qui est
*lux vera illuminans omnem hominem venientem
in hunc mundum.* Ican. 1. cui vocationi si obtre-
perent, Deus vterius eos prouidebit. Item
quia Deus dat illis lumen naturale, quod si
sequantur, illos vltra prouidet ad vocatio-

46.
Nō defunt
ethnicis
media suf-
ficientia ad
salutem.

TINO
JS
part

nem supernaturalem, inspirationibus per se immixtis, & per Angelos custodes, ethnicis etiam deputatis, certe non ut otiosi sint; aut etiam procuratis predicatoribus, & aliis medijs externis, ut demum constituantur in plena potentia proxima ad iustitiam supernaturalem: adeo ut habeant illi iustificationem ex arbitrio suo quodammodo pendente mediate: quatenus possunt non ponere obicem vocationi supra naturali peccata contra legem naturam: quae si vitarent & legem naturalem, quoad possunt moraliter, servarent; Deus ad caetera promoveret. Si autem non servant: sed sibi impudent. Atque hoc planè indicant sancti Patres, Basil. in regulis fusijs disputatis, regula secunda: Chrysostr. homil. 7. in Ioann. Prosp. lib. 1. de vocatione gen. cap. 5. alique quos sequuntur Toletus ad versum Ioannis citatum, annotatione 29. & Cornelius à Lapide ibidem.

Sequitur lumen naturale, vocantur ad conuersionem.

41.

Dices, opus naturae viribus factum non esse dispositionem ad supernaturalia; alioqui prima gratia non esset gratuita, sed propter bonum opus naturale. Respondeo tale opus, per quod legi naturali paretur, & non ponitur obex peccati, non esse dispositionem, neque ex natura rei ad supernaturalia (quae ex se & connaturaliter non habent connexionem cum his naturalibus) neque etiam ex Dei acceptione, & institutione. Non enim est eiusdem ordinis, nempe supernaturalis; nec talis, ut ea posita, statim sequatur vocatione supernaturalis. Talis enim promissio diuina non existat, nec alicunde certo infertur. Ad sufficientiam quippe redemptionis per Christum, sufficit ut omnes omnino aliquo tempore, quodcumque illud sit, ante mortem sint in vera potentia salutis, idque variè pro vario statu: parvuli, secundum aliorum voluntatem (in quorum numero ob parem rationem computantur perpetui parvuli, non aetate, sed sensu, ut amentes perpetui) adulti verò, secundum propriam voluntatem. Dico igitur tale opus bonum non esse dispositionem, sed remotionem obicis, quae non impedit, quin vocatio prima sit gratuita, sicut foret donatio eleemosynae non in dolenti mendico. Neque vi illius sequitur vocatio; sed sequitur ad illam, gratuita Dei voluntate per Christum. Non est verò absurdus quod haec remotio obicis viribus naturae permittatur, etiam ut praerequisita: quia quod Deus ad iustificationem parvuli praerequirat intentionem, ablutionem, & verborum pronuntiationem, quae omnia fieri possunt naturae viribus, imò etiam malo sine & sacrilegè, per actum ad quem Deus nullatenus excitet. Ad hoc tunc cooperationem naturalem ad eum esse meram remotionem obicis, ut si adultus gentilis occuparetur actionibus pure in differentibus, & nec bene moraliter ageret, nec peccaret, Deus tamen adesse supernaturaliter gratia propter Christum.

42.

Confirmatur ex cap. 1. epistolae ad Roman. ubi postquam à versu 5. ostendit Paulus ethnicos non esse secutos, ut poterant, lu-

men naturale; subdit vers. 26. *Properaverat didit illos in reprobum sensum, id est, permissit labi in iudicium perversum de religione & moribus, quasi diceret, denegavit auxilium supernaturale ad fidem, propter abusum naturalium.* Quin etiam puto ex custodia angelorum, praecipue nobis datorum propter ministerium salutis, posse colligi providentiam supernaturalem erga ethnicos, & vocationes speciales ad fidem, siue ponant obicem, siue non: adeoque omnes adultos vocari aliquando, ut zelo custodum Angelorum, amorique Dei & Christi erga omnes, consentaneum est.

Liquet etiam ex Scriptura ipsa Deum ab initio mundi hucusque, per omnia saecula & imperiorum mutationes, procurasse identidem media, quibus diuina revelationes ad salutem necessariae, possent ad omnes facile pervenire. Nam per Adamum, Seth, Enoch, Noe, aliosque sanctos ante diluivium, posteros eas edocuit: quibuscum etiam non raro colloquebatur. Fuitque tunc tanta apud omnes veri Dei cognitio, ut nullus toto eo tempore in idololatriam incidit, quae madmodum à nonnullis rectè observatum est, neque eò vique statum illud in vltis mortalium Scriptura reprehendit. Post diluivium autem, cuius fama sine dubio, & tanta poena toti humano generi propter peccata à Deo illata notitia apud omnes gentes diutissime mansit: postquam successu temporis homines, Dei veri cultu abiecto, idola colere ceperunt: non propterea tamen, ut malè dicunt aliqui, eius cultus deinceps vique ad Christum, apud solos Abrahamitas & Israelitas remansit. Nam Abrahami tempore Melchisedech erat sacerdos Dei altissimi: idemque Rex magnus & sanctus, qui proinde Dei cultum apud suos fouebat & promovebat. Item eò tempore Isaac, erat extra familiam Abrahamae locus, ubi Deus oracula edebat, ac proinde ubi vera fide colebatur, ut constat ex Genes. 25. vers. 22.

Deinde multa miracula fiebant apud Abrahamitas, & veri Dei cultores, aut in eorum gratiam, tam illustria, ut eorum fama posset facile ad alios longè lateque promanare. Cuiusmodi fuerunt incendium Sodomorum & urbium finitimarum, Loth per Angelos erepto & salvo, Gen. 19. Victoria de Pharaone reportata in Aegypto per tot prodigia Exod. 5. & sequentibus. Miracula in deserto per annos 40. & in ingressu terrae promissionis edita, quae narrantur in eodem libro, & toto libro Iosue, ad cuius imperium sol ipse diu stetit. Clades illustris Sennacherib, tempore Imperij Assyriorum & Babyloniorum, facta per Angelum in defensionem templi Hierosolymitani, apud Gentiles notissimi, quae clades non potuit toto imperio non divulgari. Victoria Iudithae Holoferne sub Rege Nabuchodonosor, & trium puero-rum liberatio ab incendio fornacis Babylonicae, Danielisque praedictiones mirabiles, praesertim circa mortem Belthassaris,

ob vasa templi violata. Ac denique Ionæ prædicatione ad Ninivem regni caput, sub eodem imperio.

45. Paulo post verò, imperio ab Assyriis & Babylonis ad Persas & Medos translato, Darius, qui primus regnavit, vna mirabili Danielis liberatione è fossa Leonum, scripsit uniuersis tribubus, populis, & linguis, habitantibus in uniuersa terra, in hæc verba, *Et me constitutum est decretum, ut in uniuerso meo Imperio, & regno meo, tremiscant & paueant Deum Danielis. Ipse est enim Deus viuens & æternus, Daniel. 6. vers. 25, & sequentibus. Cyrus quoque Darij confors, primò regni sui anno, iussit prædicari in uniuerso regno suo, etiam per scripturam, dicens: Hæc dicit Cyrus Rex Persarum: Omnia regna terræ dedit mihi Dominus Deus cæli, & ipse præcepit mihi ut edificarem ei domum in Ierusalem, quæ est in Iudæa. Quis ex vobis est in omni populo eius? Sit Dominus Deus suus cum eo, & ascendat. 2. Paral. 36. v. 22. & 23. & 1. Esdræ 1. v. 2. & 2.*

Iosephus.

Tempore autem Imperij Græcorum, qui Persis & Medis successerunt, Alexandri Magni veneratione exhibita Summo Pontifici Iudæorum, & pollicitatio victoria diuinitus ipsi facta, teste Iosepho lib. 11. Antiq. cap. 8. pœnaque Heliædori templum Hierosolymitanum violatum 2. Machab. 3. quod templum per uniuersum mundum honorabatur pro sui veneratione & sanctitate, vt dicitur eodem cap. vers. 12. & mors Antiochi Regis ob mala Iudæis illata 1. Machab. 6. facile fuit toto Imperio, totòque orbe vulgata.

46. Romanis denique Iudæos fuisse notos, templumque Hierosolymitanum in honore habitum, patet ex iisdem libris Machabæorum, & ex Philone in legatione ad Caium Imperatorem. Iisdemque ac toti orbi innotuerunt, quæ Christus viuens, moriens, & resurgens, per seipsum edidit miracula, ac deinceps per Apostolos & discipulos, quorum prædicatione breui tempore totum mundum peruasit, vt testatur Apostolus Roman. 1. vers. 8. & cap. 10. v. 18. eiusque aliqua memoria apud nationes infidelium remotissimas hucusque perseverat, vt patet ex recentibus Indorum historiis. Quod si aliquæ nationes defecerunt à fide, per Apostolos vel successores sibi annunciata, & ingentibus miraculis confirmata: ipsarum culpa id contigit. Neque propterea debuit Deus per continua miracula fidem apud illas conseruare, vel continuò per similia miracula procurare vt ad frugem reuertentur. Nam vt sapienter ait S. Augustinus. 1. Retractat. cap. 13. post med. *Nec miracula illa in nostra tempora durare permittita sunt: ne anima semper visibilia quereret: & eorum consuetudine frigeret, quorum nouitate flagrauit. Et cap. 14. paulò ante finem. Non mouerent, nisi mira essent. Si autem solita essent, mira non essent. Quamquam non rarò Deus sanctorum miraculis, & prædicatione mirabili, huiusmodi defectiones præuenit: vt videre est in historiis Ecclesiasticis.*

47. Fuerunt etiam omni ferè tempore veri

Dei cultores per infidelium nationes dispersi, siue necessitate, siue propria voluntate: Diuina prouidentia id procurante aut permitte, vt infideles possent illorum operâ ad veram religionem adduci. Sicut Principi Naaman contigit operâ Hebrææ ancillulæ 4. Reg. 5. De Iudæis quidem id constat ex historiis de variis eorum captiuitatibus, & abductionibus ad terras alienas, apud Ieremiam, & Ieros Regum Paralipomenon, & Esdræ. Et Actor. 2. v. 5. dicitur Iudæos, viros religiosos, conuenisse Ierosolymam, ex omni natione quæ sub cælo est. De Christianis verò iam diximus Apostolos & discipulos breui tempore nationes omnes penetrasse. Quarum multæ in notitia Christi hucusque permanferunt. Apud alias quæ defecerunt, fuerunt sine dubio nonnulli qui diu persisteant, liberosque in vera religione retinerent, vt videmus fieri iis in nationibus aut regnis, quæ à vera fide ad hæresim declinant: diuissimè enim inter hæreticos perseuerant aliqui Catholici. Fuerunt etiam qui ad illa deferrentur vel tempestatum vi, vel commercij causa, vel peregrinandi desiderio. Et iam à multis annis Christiani prædicatorum ad extremas vtriusque orbis partes penetrarunt, Iaponios, Sinas, Canadenses, Mexicanos, &c.

Fuerunt ferè semper, & ubique, aliqui veri Dei cultores.

Obiicies illud Pauli ad Athenienses Act. 17. v. 30. *Et tempora quidem huius ignorantie despicit Deus, nunc annunciat hominibus, vt omnes ubique penitentiam agant.* Et Ecclesiasticis 7. vers. 14. *Considera opera Dei, quod neque potest corrigere, quem ille despexit.* Et Trident. sess. 6. cap. 11. *Deus sua gratiâ iustificatos non deserit, nisi prius ab ipsis deseratur.* Quibus verbis duo indicantur sententiæ nostræ contraria. Primum est, Deum ante aduentum Christi, per multa sæcula Gentiles despexisse, & sine auxiliis necessariis ad penitentiam reliquisse. Secundum est, Deum aliquos in particulari ita despiciere & deserere, vt corrigi nõ possint, adeoque careant auxilio sufficienti ad salutem.

48. Oppositio ex Scriptis diluitur.

Ad primum Respondeo sensum illius dici esse, quòd Deus despiciens, id est dissimulans tempora, ignorantia præterita Gentilium in cultu idolorum, & perinde se gerens, ac si idolis non seruisset, vt fecerunt per ignorantiam (quo vultus videtur Paulus ad mirandũ eorum peccatum) offert illis beneficium mortis & meritorum Christi, eisque Euangelij prædicationem, vt agant penitentiam; neque ita est illi indignatus propter scelus idololatriæ, vt à salute eos repellat, sed perinde inuitet, ac si tale peccatũ nõ admisset.

Deus non deserit, totaliter peccatores.

Ad secundum Dico, licet potuerit Deus iuste decernere, vt quidam propter malitiam, ante finem vitæ desererentur omninò: probabilius tamen esse Deum constituisse nemini deesse ante mortem, qui ageret quod in ipso esset: nec quendam totaliter & omninò deserere. Potuit quidem Deus iuste illud decernere. Nam etiam propter vnicum peccatum mortale posset iuste damnare. Atque ita fortè Angelos statim & immediate

FINO
US
PART

post peccatum damnauit, & in aeternum abiecit. Sed non tam seuerè cum hominibus agit, quos potius ad poenitentiam expectare mauult, ad eamque uult omnes reuerti 2. Petr. 3. Neque eius uoluntas est mors impij, sed ut conuertatur & uiuat. Ezech. 13. Si autem uult impios omnes conuersi, & reuerti ad poenitentiam: consequens est ut eos ad illam iuuet & excitet. Alioquin enim quomodo uellet Deus ut conuertantur, cum non possint conuerti sine eius pramotione & excitatione, ut habet Trident. sess. 6. cap. 5. & can. 3. Et quidem patet ex Scriptura Deum uel ipsos peccatores maximos & obstinatissimos, post plurima grauissimaque scelera iuuisse ad conuersionem ut Pharaonem, Nabuchodonosorem, Manassem Regem, & supra modum rebelles Iudæos mortis Christi reos, de quibus dicebat Matt. 23. *Quoties uoluisti congregare filios tuos, &c.* Et quorum multi tandem conuersi sunt Actorum 2.

Neque obest illud quod ex Ecclesiaste & Tridentino obijcitur. Nam Ecclesiastis sensus est, quod nemo quidem possit corrigere illum, quem Deus deserit, quamdiu deserit. Sed non inde sequitur, quod Deus aliquem deserat ac despiciat, non ad tempus tantum, sed totaliter & omnino. Tridentinum uero loquitur de gratia habituali, quæ Deus iustificatos non deserit, nisi prius ab illis per peccatum mortale deseratur, ut patet ex uerbis præcedentibus eodem capite.

Quo sensu
intelligi
debeat?

Notandum tamen hæc non ita esse intelligenda, quasi Deus semper & omnibus auxilia gratiæ offerat usque ad ipsum instans mortis. Sufficit enim si aliquando ante, & aliquoties temporibus opportunis, maxime quando urget grauis tentatio quæ sine gratiæ auxilio uinci non potest: aut quando urget obligatio alicuius præcepti, quod sine eodem auxilio seruari nequit. Et quidem si non daretur sufficiens auxilium ad uincendam tentationem, & seruandum præceptum: non peccaret qui non uinceret, & qui præceptum non seruaret. Quia ubi non est potestas ad oppositum, non est libertas: & ubi non est libertas, non est peccatum. Non peccaret, inquam, hic & nunc, & in eo præcisè, quod non agit id quod non potest. Potuit tamen peccare in causa, quando nimirum per peccatum antecedens reddidit se indignum auxilio, quo caret sua culpa. Atque ita de Pharaone sentisse uidetur D. August. in expositione quarundam prepositionum in epistol. ad Roman. cap. 6. ubi sic ait: *Non hoc ergo illi imputatur, quod tunc non obtemperauit, quandoquidem obdurato corde obtemperare non poterat: sed quia talem se præbuit, cui cor obduraretur priori infidelitate.*

Notandum præterea gratiæ auxilia non dari omnibus æqualiter, sed quibusdam maiora, aliis minora: quibusdam plura, aliis pauciora. Et quidem plura & maiora solent accipere illi qui bene uentur acceptis, curantque progredi magis ac magis in uia iustitiæ & sanctitatis, per frequentem usum sa-

cramentorum, & exercitium uirtutum suarum per naturalium, præcipueque charitatis.

SECTIO V.

An Deus antecedenter omnes æqualiter dilexerit?

Respondeo tamen si Deus antecedenter omnes creaturas intellectuales præordinauit ad gloriam, & omnibus de medijs sufficientibus prouidit, ut huc usque probatum est: non tamen omnes æqualiter dilexit, etiam antecedenter, neque omnibus eadem, aut æqualia media destinauit: estque aliquod discrimen, etiam antecedens, admittendum inter media electis ac reprobis destinata, quamuis nec physica prædeterminatio, nec infallibilis certitudo assequendi effectum, ante præsumum libertatis euentum, admittenda sit.

Prima pars responsi, quod scilicet Deus non omnes æqualiter dilexit, etiam antecedenter, id est, ante, non data occasione ex parte creaturarum, probatur ex inæqualitate gratiarum, quas Deus antecedenter uoluit & pure gratuita distribuit creaturis intellectualibus. Nam Deus, iuxta sententiam D. Thomæ, & communem Theologorum, præuenit Angelos gratis in æqualibus, maiores tribuendo illis, qui naturæ præstantiores erant: ita ut in eorum distributione Deus seruauerit proportionem naturalis perfectionis, & maiores dederit naturis perfectioribus, quarum ope maiorem gratiam sanctificantem assecuta sunt, liberè illis cooperando. Deinde inter homines Deus aliquos præuenit specialiter in benedictionibus dulcedinis, ut ad coronam gloriæ pretiosorem eos perducatur. Ita uero illis planè antecedenter amore & beneficio conferat gratiam singularem & eximiam, uel peculiari & extraordinario prouidentia modo erga illos utatur in ordine ad finem supernaturalem: siue in utero materno, ut contigit Beatæ Virginis, Jeremie, & Ioanni Baptistæ; siue in infantia, ut Nicolao Myrensi, Catharinæ Senensi, & similibus: siue in adulta ætate, ut Mariæ Magdalene, Mariæ Aegyptiacæ, & pluribus aliis, etiam post graua peccata, extraordinarie à Deo præuenit, & ad eximiam sanctitatem uocatis atque perductis. Alios uero communibus tantum & ordinariis uocationibus præuenit: eoque prouidentia modo cum illis seruit, ut moraliter nequeat ad tam illustrem sanctitatem peruenire. Ac sicut in ordine naturæ magnam intendit & constituit uarietatem inter creaturas quæ inæqualiter eius bonitatem & perfectionem participant: ita & in ordine gratiæ. Cum autem uelle & facere alicui bonum, sit illum diligere: inæqualis illa uoluntas & distributio gratiarum pure gratuita, non est in Deo sine inæqualitate amoris antecedentis, & inæquali affectu non solum circa media, sed etiam circa finem ipsum. Cum enim media expectantur & adhibeantur propter finem: qui uult alicui

media